

Campuchia: Khi nguồn năng lượng sạch cùng hòa quyện với đời sống Phật giáo

ISSN: 2734-9195 08:46 16/04/2026

Chính ở đây, Phật giáo và những bảo tháp trong mỗi trung tâm cộng đồng, có thể âm thầm nhưng đóng một vai trò sâu sắc. Đây là nơi mà đạo Phật, cơ sở tự viện Phật giáo ở trung tâm mỗi cộng đồng, có thể thâm lặng nhưng tạo ra sự khác biệt sâu sắc.

Tại Vương quốc **Campuchia**, đạo Phật không đơn thuần là một hệ thống tín ngưỡng hoạt động trong các cơ sở tự viện Phật giáo, lại là một lối sống. Khi Vương quốc Phật giáo này phải đối mặt với những thách thức ngày càng gia tăng, từ xung đột, bất ổn kinh tế và biến đổi khí hậu, triết lý đạo Phật mang đến những giá trị ngày thêm quan trọng: định hướng đạo đức, lòng kiên nhẫn và ý thức trách nhiệm chung.

Các cuộc thảo luận hiện nay về năng lượng và biến đổi khí hậu tập trung vào việc chuyển đổi sang năng lượng sạch, ứng phó với thời tiết cực đoan, và phát triển bền vững và kinh tế thường được trình bày bằng các con số - tốc độ nóng lên toàn cầu, tăng trưởng Tổng sản phẩm trong nước (GDP), tiêu thụ Megawatt (MW), lượng khí thải carbon. Tuy nhiên, đối với người dân Campuchia, thực tế phần nhiều lại mang tính cá nhân hơn.

Nông dân đang lo lắng và cảm giác khó có được cơn mưa mát mẻ, trong những gia đình thu nhập bấp bênh bị ảnh hưởng bởi biến động thị trường, và trong các cộng đồng đang phải vật lộn với những cơn nắng nóng kéo dài và khắc nghiệt hơn.

Khi năng lượng sạch hòa quyện với Phật giáo. Ảnh: EnergyLab Asia.

Phật giáo nhắc nhở chúng ta rằng Khổ đau (Dukkha) không phải là một khái niệm trừu tượng, những nỗi khổ niềm đau tồn tại trong cuộc sống thường nhật và đồng hành cùng chúng ta trong suốt mọi trải nghiệm. Giáo lý đạo Phật không chỉ khuyến khích chúng ta nhận thức thực tế những nỗi khổ niềm đau mà còn giúp chúng ta cách để giảm thiểu nguyên nhân gây ra khổ đau.

Cốt lõi của tư tưởng Phật giáo ở nguyên tắc tương hỗ (reciprocity) là quy luật xã hội và hành vi, nơi các bên có xu hướng đáp lại bằng những hành vi, thái độ hoặc sự ưu đãi tương xứng với những gì họ nhận được: không thể đơn phương cá thể mà tồn tại. Hành động của con người định hình thế giới tự nhiên, và tự nhiên tất yếu phản ứng lại. Chân lý đơn giản này mang lại những hiểu biết sâu sắc về cuộc khủng hoảng khí hậu. Tiêu thụ quá mức tài nguyên là việc sử dụng tài nguyên thiên nhiên vượt quá khả năng tái tạo, dẫn đến cạn kiệt, suy thoái hệ sinh thái và biến đổi khí hậu, xuất phát từ lòng tham lam vô độ và tầm nhìn hạn hẹp - chính những xung lực từ giáo lý từ bi, trí tuệ và tinh thần tự lực (như trong vài nét về khái niệm tự lực và tha lực trong Phật giáo) đã tạo nên sức sống bền bỉ và ảnh hưởng tích cực của Phật giáo đến đời sống, giúp con người hướng thiện, giảm thiểu bạo lực và xung đột. Đây là sự kết hợp giữa đạo đức thực tiễn (năm giới) và tư duy trí tuệ, đạo Phật giúp chúng ta đặt câu hỏi và vượt qua.

Từ góc nhìn này, quá trình chuyển đổi sang năng lượng sạch không chỉ đơn thuần là sự thay đổi công nghệ từ nhiên liệu hoá thạch sang năng lượng tái tạo. Đây còn là một bước ngoặt về mặt đạo đức - một cơ hội để thể hiện sự tiết chế, chịu trách nhiệm và sự quan tâm đến các thế hệ tương lai, các thế hệ kế tiếp

thừa hưởng thế giới tươi đẹp mà thế hệ tiền bối chúng ta kiến tạo.

Thiền môn dẫn lối, cộng đồng lắng nghe

Các cơ sở tự viện Phật giáo là trung tâm tu học Phật pháp, với vai trò là những thể chế đáng tin cậy, và có nguồn gốc sâu xa trong xã hội Vương quốc Phật giáo Campuchia, các trung tâm tu học Phật pháp đóng một vai trò độc đáo trong quá trình chuyển đổi này. Trải qua nhiều thế kỷ, các cơ sở tự viện Phật giáo là trung tâm học tập, tụ họp cộng đồng và định hướng đạo đức. Đây là những nơi mà người dân lắng lòng nghe, không chỉ bằng tai mà còn bằng cả tấm lòng. Khi các vị giảng sư Phật học diễn giải về lòng từ bi, sự vô thường và trách nhiệm, mọi người đều chú ý lắng lòng nghe.

Hãy tưởng tượng cơ sở tự viện Phật giáo trở thành một ví dụ sống động về quá trình chuyển đổi năng lượng: sử dụng tấm pin mặt trời để đảm bảo nguồn điện để bơm nước một cách tiết kiệm, cung cấp ánh sáng cho an toàn và mang tính giáo dục trong khuôn viên cơ sở tự viện Phật giáo, hoặc giúp tăng nguồn thu nhập.

Những hành động tưởng chừng đơn giản này lại chứa đựng ý nghĩa biểu tượng sâu sắc. Chúng chứng minh rằng việc bảo vệ **môi trường** không phải là một ý tưởng xa lạ hay một xu hướng hiện đại, mà là một biểu hiện tự nhiên của các giá trị đạo Phật. Mỗi cơ sở tự viện Phật giáo sử dụng năng lượng mặt trời gửi đi một thông điệp thầm lặng nhưng sâu sắc: sự chung sống hài hòa với thiên nhiên và tất cả bắt đầu từ đây.

Ngoài cơ sở hạ tầng và hướng dẫn được thiết lập để quản lý và điều hành, các ngôi chùa còn đóng một vai trò khác, tinh tế hơn: chúng nuôi dưỡng ý thức con người. Thông qua các giáo lý đạo Phật, việc đọc kinh sách và các buổi họp mặt cộng đồng, các nhà sư giúp mọi người kết nối các nguyên tắc Phật giáo với những lựa chọn hàng ngày - cách chúng ta sử dụng đất đai và nguồn nước xung quanh, cách chúng ta sử dụng năng lượng trong nhà, lượng tiêu thụ của chúng ta và ngày nay tại sao những nguồn năng lượng này lại quan trọng như thế, và trong những năm tới sẽ càng trở nên quan trọng hơn.

Khi làm việc trong lĩnh vực phát triển, đôi khi mình cảm thấy chúng ta có nguy cơ trở thành những người quảng bá một cách mù quáng, quảng bá các giải pháp và công nghệ khác nhau. Tuy nhiên, những người bị ảnh hưởng nhiều nhất bởi những vấn đề này khiếm khi có thời gian hoặc năng lượng để nghiên cứu các hoạch định hoặc các khái niệm kỹ thuật.

Quan trọng hơn, đó là việc cơ hội để đưa ra những lựa chọn có ý nghĩa - chẳng hạn như những khả năng mà năng lượng mặt trời mang lại - và hiểu được những lựa chọn đó có ý nghĩa gì trong cuộc sống thực: về kinh tế, xã hội và đạo đức.

Nơi lòng trắc ẩn gặp gỡ trách nhiệm với khí hậu

Giáo lý đạo Phật không cần phải mang tính kỹ thuật mới tác động sức ảnh hưởng. Tác động ảnh hưởng lớn bắt nguồn từ nguyên tắc đạo đức rõ ràng. Khi mọi người bắt đầu nhận thức rằng bảo vệ môi trường là một hành động của từ bi tâm, sự hào phóng và chính niệm, thì sự thay đổi sẽ không còn cảm thấy trừu tượng nữa. Nó trở nên mang tính riêng tư.

Trong thời điểm mà xung đột, khó khăn kinh tế và biến đổi khí hậu khiến chúng ta cảm thấy choáng ngợp, đạo Phật mang đến một niềm hy vọng hiếm hoi và quý giá: một niềm hy vọng không bị ảo giác chi phối. Nó nhắc nhở chúng ta rằng mặc dù sự vô thường là không thể tránh khỏi, nhưng hành động của chúng ta vẫn có trọng lượng.

Từng bước chân an lạc trú trong chính niệm, mỗi quyết định từ lòng từ bi, đều góp phần chuyển hoá những nỗi khổ niềm đau thành những niềm an lạc hạnh phúc trong cuộc sống. Quá trình chuyển đổi năng lượng của Vương quốc Phật giáo Campuchia dựa trên các chính sách, đầu tư và công nghệ, những nó sẽ đòi hỏi sự tin tưởng, các giá trị chung và một mục tiêu chung. Chính ở đây, Phật giáo và những bảo tháp trong mỗi trung tâm cộng đồng, có thể âm thầm nhưng đóng một vai trò sâu sắc. Đây là nơi mà đạo Phật, cơ sở tự viện Phật giáo ở trung tâm mỗi cộng đồng, có thể thâm lặng nhưng tạo ra sự khác biệt sâu sắc.

Lắng lòng nghe **Trái Đất** và yêu quý đất đai không phải là điều xa lạ đối với người dân Campuchia; đây là bản năng bẩm sinh. Bằng cách vận dụng trí tuệ Phật giáo và biến cơ sở tự viện Phật giáo thành trung tâm nâng cao nhận thức về khí hậu và năng lượng, người Campuchia có thể hướng tới sự phát triển bền vững, không chỉ bền vững về mặt kinh tế mà còn phù hợp với bản sắc, với cội nguồn văn hoá của chính họ.

Đôi nét về tác giả:

Natharoun Ngo Son, Giám đốc khu vực - Năng lượng & Kinh tế tại EnergyLab Asia. Ông là một nhà lãnh đạo có tầm nhìn chiến lược, thúc đẩy sự phát triển các giải pháp năng lượng sạch tại Vương quốc Phật giáo Campuchia.

Với kinh nghiệm trong xây dựng chính sách và hợp tác, ông đã đóng vai trò thêm chốt trong việc phát triển các công ty khởi nghiệp năng lượng sạch và vận

động cho các chính sách năng lượng bền vững.

Tác giả: **Natharoun Ngo Son**/Việt dịch: **Thích Vân Phong**

Nguồn: cambodianess.com